

POESIA

Rosa Vilanova

La perfecció de la molla

Meteorα

Rosa Vilanova

La perfecció de la molla

PRÒLEG DE D. SAM ABRAMS

Editorial
Meteorα

Col·lecció: Mitilene, 37
Direcció: Jordi Cervera

LA PERFECCIÓ DE LA MOLLA
© Rosa Vilanova i Tané, 2015

Reservats tots els drets d'edició per
© Editorial Meteora, SL
Barcelona
www.editorialmeteora.cat
contacte@editorialmeteora.com

Primera edició: maig de 2015

ISBN: 978-84-943629-4-1
Dip. Leg.: B.10417-2015

Pròleg: © D. Sam Abrams
Foto coberta: © Arxiu de l'autora
Foto solapa: © Jaume Busquet Vilanova

Disseny gràfic: Meteora, serveis editorials
Imprès a Impressió Offset Derra

SENSE L'AUTORITZACIÓ ESCRITA DE L'EDITOR, QUEDA RIGOROSAMENT PROHIBIDA,
SOTA LES SANCIONS ESTABLERTES PER LA LLEI, LA REPRODUCCIÓ TOTAL O PARCIAL D'AQUESTA OBRA
A TRAVÉS DE QUALSEVOL PROCEDIMENT MECÀNIC O ELECTRÒNIC,
INCLOENT-HI LA REPROGRAFIA, LA DIFUSIÓ PER XARNES TELEMÀTIQUES
I LA DISTRIBUCIÓ D'EXEMPLARS D'AQUESTA EDICIÓ
MITJANÇANT LLOGUER O PRÉSTEC PÚBLICS.

Pròleg

Les incisives paraules de Rosa Vilanova

Al seu esplèndid assaig, *La societat de la transparència* (2012), el professor, pensador i escriptor Byung-Chul Han ens ofereix una visió terrorífica però encertada de la nostra societat. Si per Jean Paul Sartre l'infern era els altres, per Han l'infern és allò que sempre és el mateix, allò que és pla, indistint, existeix sense tensió, sense contradicció, sense oposició o contrarietat, sense crítica, sense negativitat, sense dificultat, sense profunditat, sense fites, sense problemàtica, sense profunditat... Per Han el nostre món actual és aquest infern, l'infern del que ell anomena «la societat de la transparència», que equival a allò que sempre és el mateix,

sempre és igual. Han resumeix el gran problema de fons de la manera següent:

La negatividad de lo *otro* y de lo *extraño*, o la resistencia de lo *otro*, perturba y retarda la lisa comunicación de lo igual. La transparencia estabiliza y acelera el sistema por el hecho de que elimina lo otro y lo extraño. Esta coacción sistemática convierte la sociedad de la transparencia en una sociedad uniformada. En esto consiste su rasgo totalitario [...]

I aquesta uniformitat de la transparència es va filtrant al món de l'art en un clar intent d'apoderar-se'n per mirar de dissoldre un altre obstacle en el seu camí cap al poder absolut i inqüestionat, quan l'art és, per la seva naturalesa íntima i pròpia, tal com ens va explicar Teodor W. Adorno, sempre l'altre, l'element estrany, opositiu, profund, complex, contradictori, tens, crític, distint, contrari, problemàtic, difícils... Per això tants lectors se senten calladament frustrats en llegir la literatura del moment per tot allò que té d'uniforme, repetible, previsible, lax i clar, i es refugien en els clàssics antics i moderns. I també per això mateix sentim una extrema felicitat humana i intel·lectual i ens sentim altament reconfortats quan trobem una autora com Rosa Vilanova que sistemàticament escriu des de les antípodes de la uniformitat i la transparència.

Aquesta actitud és visceral i consubstancial en Rosa Vilanova i, per sort nostra, ha condicionat i condiona el seu periple literari. Ben bé, des dels seus inicis. Si la societat de la uniformitat ha desproblematitzat l'escriptura i ha desbloquejat la creativitat, generant una superabundància de producció poètica, el camí de la veu autoral de Rosa Vilanova va en sentit contrari: després d'un llarg aprenentatge va publicar el seu primer llibre, l'excel·lent recull *El cel de les oques* (2006, premi La Catalana de Lletres) quan ja passava de la quarantena i ara hi ha tornat, al cap de nou anys, amb l'enlluernador recull *La perfecció de la molla*. Rosa Vilanova ha tornat a la palestra poètica quan li ha calgut, quan ha sentit una necessitat artística indefugible. L'autora obeeix les seves pròpies consignes i no passa mai per la conformitat i uniformitat de l'època.

Per aquest motiu, quan obrim el llibre trobem una veu tan original, diferent, sincera i intensa, que ens consola, ens acompanya i ens enriqueix. És una veu personalíssima que parla des dels paràmetres estrictes de la vida de l'autora, però mai no cau en el narcisisme i l'egolatria, tan en voga avui, perquè la poeta no en vol, de solucions simples i úniques, sinó que sempre opta per la complexitat, la diversitat, la riquesa. La seva veu és molt personal, sí, però, al mateix temps utilitza una sèrie de recursos tècnics com ara la projecció dramàtica de la veu, el desdoblament,

la personificació, l'humor o l'extraordinària varietal tonal per esquivar la insistència en el jo, jo, jo.

La pura veritat és que la complexitat potser sigui el factor que defineixi més bé el conjunt de *La perfecció de la molla*. Una complexitat que es nota en tots els aspectes del recull. Podríem començar per la complexitat estructural del llibre. Rosa Vilanova sap escriure bons poemes i després domina el difícil art de col·locar els diferents poemes en nuclis temàtics que, al seu torn, s'entrellacen per formar una unitat superior que és molt més que la mera suma de textos. Cada poema és una creació autònoma i cada poema ocupa un lloc determinat en el seu nucli o clúster temàtic que finalment ocupa un lloc determinat dins l'estructura general del llibre. El llibre té cinc seccions o nuclis temàtics: vint-i-quatre autoretrats, nou poemes dedicats a una tria de ponts sobre el Fluvià, tres poemes sobre gossos, sis poemes sobre l'interior de la cambra i tretze poemes d'amor.

Fixem-nos-hi bé com els diferents blocs temàtics s'uneixen per crear un itinerari paradigmàtic que va de la individualitat fins a la fita final que és l'alteritat, de la individualitat de l'autoretrat a la profunda experiència de l'alteritat que és l'amor. I a cada nucli temàtic impera la complexitat també. En aquest sentit, només cal endinsar-se en la fastuosa i meravellosa galeria d'autoretrats

de la primera part que repassa polièdricament l'extraordinària gamma d'aspectes de la rica personalitat de l'autora que es tradueix en vida interior i vida exterior. A vegades la complexitat dels blocs temàtics es basa en un insòlit joc metafòric com a la suite de poemes dels ponts sobre el riu Fluvià que es fonamenta en els mil matisos de la voluntat de permanència i fusió de l'estructura arquitectònica i la impermanència fluent de l'aigua que passa per sota. En el cas dels poemes sobre la cambra, la complexitat és conceptual perquè l'autora posa al descobert la immensa veritat del comentari de Pascal a *Pensées* que «tots els mals de la humanitat deriven de la incapacitat de l'home de quedar-se sol i quiet en una cambra». I la complexitat de la secció que clou el llibre prové d'explicitar les variades formes que pot adoptar l'estimació i l'amor.

Quan ens aproximem a *La perfecció de la molla* com a unitat integrada i integral, la complexitat es revela d'una manera encara diferent, a partir del pluralíssim ventall temàtic transversal que va plantejant qüestions de primera magnitud: el pas del temps, la identitat, la realitat física, l'amor i el desig, la consciència moral, el poder, els somnis, la quotidianitat, el no-res, l'univers, la tradició, la cultura i l'art, l'autoreflexió, la llengua, l'actitud crítica i autocrítica, la por i la incertesa, l'irracional i un llarg etcètera.

La complexitat també es pot percebre en els mètodes diferents que l'autora emprava a l'hora d'enfocar els poemes. El llibre de Rosa Vilanova, ben mirat i ben llegit, és una combinació subtil de poesia narrativa, poesia dramàtica i poesia lírica. L'autora ha recuperat les arrels originals de la tradició poètica occidental de la Grècia clàssica, on el vers era l'instrument únic que s'utilitzava per articular un discurs literari, és a dir, un discurs memorable i durador. El llibre està salpebrat de poemes narratius. Als autoretrats trobem la presència del món del teatre a través dels monòlegs dramàtics. I als haikus tenim l'alta concentració de la lírica pura. Narrativitat, teatralitat i lirisme vertebraven el llibre. *La perfecció de la molla* és, en realitat, una ardida defensa de la potència com a eina de cognició i representació.

I finalment cal que destaquem la complexitat dels registres expressius de la llengua i de la forma. Novament, l'autora defensa el poder del discurs poètic, aquest cop per mitjà de la versatilitat lèxica i de recursos formals. La llengua recorre el llarg camí que separa la informalitat de la formalitat. I, a nivell formal, el recull dibuixa un arc que va de la delicadesa de la forma tancada del vers menor del haiku a l'expansivitat de la forma oberta en vers lliure.

Vladímir Nabókov afirmava categòricament que la lectura de veritat era la relectura. La primera lectura d'una obra important sempre

sobrepassava la capacitat del lector. El bon lector havia d'esperar la segona oportunitat de la relectura per poder activar a fons les seves eines —la ment, els ulls, la imaginació impersonal, el sentit estètic, el plaer artístic...— per tal d'aprofundir de veritat en el text. Pel gran mestre rus, els textos que no resisteixen la prova de la relectura són residuals i directament negligibles. Puc assegurar, millor dit puc garantir, que *La perfecció de la molla* de Rosa Vilanova és un llibre que d'entrada ens sobrepassarà i ens requerirà, com a mínim, una relectura.

D. Sam Abrams

Sant Cugat del Vallès, hivern del 2015

Per a en Jaume, cum panis.

La perfecció de la molla

*Era el crostó d'un pa molt llarg que havia quedat a la taula,
i no podia deixar de mirar-me'l.*

SALVADOR DALÍ

Autoretrats

autoretrat-1

Allò essencial sempre queda
sense escriure's.

Cada vint-i-vuit dies una mort.
Un no-res embolcallat en una mortalla de sang.
S'acosta el final
i no he engendrat cap semblant.

Què busco en aquesta nonada?
Res no val llevat del que tinc.
La imagino, encara
sota la mirada de la lluna,
lliscant per la catifa de les meves entranyes
toves, calentes, roges.

Dona desarrelada,
com l'altra, la que he llençat
tantes vegades, mes rere mes.

Endreço la sala per al part,
esterilitzo els instruments
i em preparo per parir
la dona que sóc.

autoretrat-2

Vint-i-quatre de novembre de dos mil deu.
De bon matí, una dona es desperta
i pensa en Amsterdam.
Es vesteix amb unes sabates negres de taló.
S'ha pintat les parpelles i els llavis.

Penso en Amsterdam, em calço els talons
i em pinto les parpelles amb pólvores de colors.

Sé que l'amor aprèn a navegar
després del naufragi.

autoretrat-3

Fa dos-cents mil anys tot s'escrivia
en les nostres cèl·lules.

Eva Mitochondrial segellava el codi genètic.
L'ADN sedimentat en una cova africana
abans de deixar el continent matern,
d'emprendre el camí del Nil,
de viure gèlides primaveres,
de fer èpiques travesses pels deserts
paisatges d'Orient.

Tantes Eves que han viatjat a través
del temps i de terres inhòspites
i jo em perdo en un simple cos.

autoretrat-4

Començo aquest viatge amb El Carro, l'aliat.
Aquest Arcà em durà més enllà d'on sóc.
Galoparé a cavall d'eugues blaves.
Terry. Lady. Alvear. Travessaré el desert dels tuaregs.
Seré Betelgueuse dominant el cel.
Em mouré enmig de constel·lacions.
Arriba El Judici. Estripo els vestits.
Les pells amb què m'he disfressat.
Segueixo aquesta Crida.
Una Eva i un Adam a punt d'entrar al nou Paradís.
Els ulls et miren i busquen complicitats.
Tu vols entendre el missatge,
però aquí regna l'Altre llenguatge.
El Sol il·lumina nous paisatges.
Amb La Força dominaré la fera.
Tot el poder està en aquest peu de sis dits.
Esmaltades de vermell, les ungles
amb què he d'esgarrapar el món.
Duc tots els ullals de la fera al barret.
Una corona per a la reina que sóc.
Pesar i tallar. Així faig Justícia.

• • •

• • •

Ventre virginal d'Aquari.

Damunt la pell, gravats, els llavis dels fills.

Cinquena carta. El Papa em revela el secret amagat.

I L'Ermità camina a través de la nit per dur-me el pare absent.

Presència nocturna al costat del llit

que ve per asserenar la mirada del meu ull dret.

Pare absent, avui vestit de frare, que duus la llum al dubte.

Apareixes de nit davant la dona que ara sóc

i expliques el conte de la vida.

A les vores del Món, L'Emperadriu i La Papessa vigilen.

Es miren desconfiadament.

La garlanda del Món és la porta de l'úter

on hi ha, fecundada, la transformació.

autoretrat-5

Des del llit veig les branques altes del plàtan.
L'arbre del somni per on m'enfilo de nit,
quan deixo tot allò domèstic i quotidià
per entrar al país de les visions, la follia
i el malson.

Dalt del penya-segat inspiro l'alè diví
que ha d'estendre les meves ales de pigarg.
Un pont entre dos mons.

autoretrat-6

Rose is a rose is a rose is a rose.

Osarsaróarós.

Aorsoarsroàs.

Raósasorrasó.

Soar. Rosa. Erra-o-essa-a.

Aquest és el meu únic nom.

autoretrat-7

Mans que treballen el cos.
Acaricien el cabell per rentar-lo.
El modulen, el tallen
fins trobar la forma que s'escau.
Mans que tenen l'art
d'acolorir amb pólvores
parpelles i pòmuls.
Mans que amb unguents
i massatges recorren
la carcassa de dalt a baix.
Mans que esborren el mapa
que comença a dibuixar-se
en la pell facial.

Estimo aquestes mans
que m'ajuden a acceptar
la dona de cinquanta anys
que veig al mirall.

autoretrat-8

Us he trobat a faltar, cossos que no he estimat.
Terres salvatges per on no m'he perdut.
Camins que ignoren els meus dits.
Desconec l'alè primaveral de les vostres boques,
la força de la vostra llengua contra la meva.

Amants impossibles.